

ಭಾರತದಲ್ಲ ಜಲಯನ್‌ವಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಮಾದರಿಯ ದಲತರ ಸಾಮೂಹಿಕ
ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಗಳು: ಕರ್ನಾಟಕ ದಲತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರತಿರೋಧದ
ಹೆಜ್ಜೆಗಳು

ಡಾ. ಕೆ. ಗುರುಸ್ವಾಮಿ

ಡಾ. ಕೆ. ಗುರುಸ್ವಾಮಿ
ಸಮಾಜ-ವಿಜ್ಞಾನ ಶಿಕ್ಷಕರು .
ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಮೊರಾಜ್ಜಿ
ದೇಸಾಯಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆ
ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ, ಹಾಸನ.

ಭಾರತದಲ್ಲ ವಿದೇಶಿ ವೈದಿಕಶಾಹಿಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ 'ಚಾತುರ್ವರ್ಣ
ವ್ಯವಸ್ಥೆ'ಯಿಂದಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ
ಅಂತರಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಂಡವು. ಮುಂದೆ ಈ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಪದ್ಧತಿಯು ತನ್ನ
ರೂಪವನ್ನು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡು ಶೂದ್ರಾತಿಶೂದ್ರರ ಜೀವನವನ್ನು
ಹೀನಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಈ
ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಅಥವಾ ಹರಿಜನರ
(ದಲತರು)ಬಾಳು ಮನುವಾದಿತನದ ಜಾತೀಯತೆಯ ಪೆಡಂಭೂತವನ್ನು
ಮೈಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವದ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ
ಸರ್ವಣೀಯರ ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ವಿಲವಿಲನೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲಕೆದಂತೆ
ಈ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಕಾರ ಮೇಲೆ ಸರ್ವಣೀಯರ ನಿರ್ಬಂಧಸಹಿತ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ
ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದಲತರನ್ನು ಬಲ ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲ ದಾಪುಗಾಲು
ಇಟ್ಟಿದ್ದವು.ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಂತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲ
ಪ್ರಬಲವಾದ ಸ್ಥಿರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಸರ್ವಣೀಯ
ಭೂಮಾಲೀಕ, ಜಮೀನ್ದಾರಿ ವರ್ಗಗಳು ತಮ್ಮ ಮಲತಾಯಿ
ಧೋರಣೆಯಿಂದಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ
ಸ್ವತಂತ್ರಹೀನ ಶೋಷಿತ ದಲತರ ಸಾಲುಸಾಲು ನರಮೇಧಗಳಲ್ಲ
ತೊಡಗಿದರು.ಇಂತಹ ಜನವಿರೋಧಿ ದುಷ್ಟತ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ದಲತ
ಸಂವೇದನಾ ಚಿಂತಕರು 'ದಲತರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಜಲಯನ್‌ವಾಲಾಬಾಗ್

ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನಿಜ ಕೂಡ ಹೌದು. ಏಕೆಂದರೆ 13 ಏಪ್ರಿಲ್, 1919ರಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬಿನ ಅಮೃತಸರದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಜನರಲ್ ಡಿ. ಒಡ್ಡೆಯರ್, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಪಹಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಲಯನ್‌ವಾಲಾಬಾಗ್‌ನ ಮುಗ್ಧ ನಾಗರಿಕರ ಮೇಲೆ ಮನ್ಸೂಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಗುಂಡಿಟ್ಟು ಧಾರುಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಣಹೋಮ ನಡೆಸಿ 389 ಜನರ ಹತ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದನು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ದಲತರ ಮೇಲೆ ಭಾರತೀಯ ಜಾತಿವಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ಘನಘೋರವಾದ ಹಲ್ಲೆ, ಭೀಕರ ಹತ್ಯೆಗಳು ನಡೆದದ್ದು ದುರಂತಮಯ ಇತಿಹಾಸ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ನಡೆದ ಬೆಟ್ಟ, ಪಿಫ್ರಾ, ನಾರಾಯಣಪುರ, ಕಾರಂಚೇಡು, ಚುಂಡೂರು, ಬದನವಾಳು, ಕಂಬಾಲಪಲ್ಲಗಳಂತಹ ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಾಗದಂತೆ ಮನಕಲಕುವ ಬಹುಪ್ರಧಾನವಾದ ದಲತರ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಗಳು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ(ಕ.ದ.ಸಂ.ಸ.)ಯ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

- **ಬೆಟ್ಟ ನರಮೇಧ (27ಮೇ, 1977):**

ಬಹಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾವೀರ ಮೆಹತೋ ಎಂಬ ಜಮೀನ್ದಾರ್ ಇಲ್ಲಿನ ದಲತರನ್ನು ತನ್ನ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೂಲಿ ಕೊಡದೆ ಗೋಳೂಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.¹ ಈತನಿಗೆ ಇಂದ್ರದೇವ್ ಚೌಧುರಿ ಮತ್ತು ಅರುಣ್ ಚೌಧುರಿ ಎಂಬ ಭೂಮಾಲೀಕರ ಬೆಂಬಲವಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ದಲತರು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಊರಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪಾಸ್ವಾನ್ ಉರುಫ್ ಸಿಂಘ ಎಂಬಾತ ಬೆಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಈತ ಬಹಳ ಧೈರ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದು, ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಈತ ಇಲ್ಲಿನ ದಲತರು ಸರ್ವನೀಯರಿಂದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ನೋವನ್ನು ತಿಳಿದು ದಲತ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವ ಛಲವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಿಂಘನ ಈ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ದಲತ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು, ಭೂಮಾಲೀಕರಿಂದ ತಮಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಮಹಾವೀರ ಮೆಹತೋ ತನ್ನ ಭೂಮಾಲೀಕ ಸ್ನೇಹಿತರ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ದಲತರ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಅಡಗಿಸಲು 27ಮೇ, 1977ರಲ್ಲಿ ಸಿಂಘನ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಸಿಂಘನನ್ನು ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದನು. ಅಲ್ಲದೆ 11 ದಲತರನ್ನು ಬೆಂಕಿಗಾಕಿ ಅವರ ಮಾರಣಹೋಮ ಮಾಡಿದ್ದರು.²

ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲ ಮರಾಠವಾಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಹೆಸರಿಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ನೂರಾರು ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಹದಿಹರೆಯದವರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಧ್ಯವಯಸ್ಕರುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಿಲೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಾವಿರಾರು ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅಮಾನುಷವಾಗಿ ಹಲವಾರು ದಲಿತ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಉಚ್ಚಜಾತಿಗಳಿಂದ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಫೆಬ್ರವರಿ, 1980ರ ಸಮಯದಲ್ಲ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ನಾರಾಯಣಪುರದಲ್ಲ ಪೊಲೀಸಿನವರ ಹಿಂಸಾಚಾರದಿಂದ ಅನೇಕ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಹಾಗೆಯೇ ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ ದಲಿತರನ್ನು ಕೊಂದು, ಅವರ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಯ ಕೆನ್ನಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಬಹಾರ ರಾಜ್ಯದ ಪರಾಸ್ ಬಘಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ 10ಫೆಬ್ರವರಿ, 1980ರಲ್ಲಿ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ 200 ಜನ ಬಂದೂಕುದಾರಿಗಳು ಹಠಾತ್ತನೆ ದಲಿತರ ಮನೆಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಇದರಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ದಲಿತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಚಿರಾಡಿ ನಿರ್ದಿಗಣ್ಣಿನಲ್ಲೇ ಕೊರೆಯುವ ಚೆಳೆಯಲ್ಲೇ ಹೊರಬಂದರು. ಆಗ ತಕ್ಷಣ ಅವರ ಮೇಲೆ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿ ಕೊಂದು ಶವಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವರುಗಳ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಎಸೆದರು. ಇವರು ನಡೆಸಿದ 2 ಗಂಟೆಗಳ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದಲ್ಲಿ 28 ಮನೆಗಳು ಸುಟ್ಟು, 12 ಮಂದಿ ದಲಿತರನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ದಹಿಸಲಾಯಿತು.³

• ಫಿಪ್ರಾದಲ್ಲ ದಲಿತರ ಮಾರಣಹೋಮ:

ಇದು ಬೆಟ್ಟಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದಲಿತರ ನರಮೇಧವನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಘಟನೆಯಾಗಿದೆ. ಬಹಾರದ ರಾಜಧಾನಿ ಪಾಟ್ನದ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಗ್ರಾಮವೇ ಫಿಪ್ರಾ. ಇಲ್ಲಿನಭೂಮಾಲೀಕರು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ದಲಿತರಿಗೆ ದುಡಿಮೆಗೆ ತಕ್ಕ ಕೂಲಿಯನ್ನು ನೀಡದೆ ಬಲವಂತ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀಡದೆ ಅವರ ದಿನವಿಡಿ ದುಡಿಮೆಗೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಕೆ.ಜಿ. ಧಾನ್ಯ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡ ದಲಿತರು ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕನಿಷ್ಠ 50ರೂ. ಕೂಲಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಫಿಪ್ರಾದ ಭೂಮಾಲೀಕರನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡ

ಸವರ್ಣೀಯರು ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದ 14 ಮಂದಿ ದಲತರನ್ನು ಸಜೀವ ದಹನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಹೇಯ ಕೃತ್ಯವನ್ನೆಸಗಿದರು. ಈ ಘಟನೆ 25 ಫೆಬ್ರವರಿ, 1980ರಲ್ಲಿ ಮುಂಜಾನೆ 3:40ರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.⁴

- ಕಾರಂಚೇಡಿನಲ್ಲಿ ದಲತರ ಕಗ್ಗೊಲೆ:

ಕಾರಂಚೇಡು ಎಂಬ ಸ್ಥಳವು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಕಾಶಂ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ 17ಜುಲೈ, 1985ರಂದು ಕಮ್ಮಾ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸವರ್ಣೀಯರು ದಲತರೇರಿಯ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡಿ 8 ಜನ ದಲತರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿ ರಕ್ತಪಾತ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆಸಿ, ತುಂಬು ಗರ್ಭಿಣಿಯೊಬ್ಬಳ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಗೆದಿದ್ದರು.⁵ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ

1. ದಲತರು ಸವರ್ಣೀಯರ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆಯದೆ ತಲೆಎತ್ತಿ ನಡೆದದ್ದು.
2. ದಲತ ಯುವಕನೊಬ್ಬ ಕಮ್ಮಾ ಜಾತಿಯ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದು.
3. ಇಲ್ಲಿನ ದಲತರು ಚುನಾವಣೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾಗಳ ಭದ್ರಕೋಟಿಯಾಗಿದ್ದ 'ತೆಲುಗು ದೇಶಂ' ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ನೀಡದೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಮತ ನೀಡಿದ್ದು.
4. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ದಲತರು ಜಾಗತಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಂದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಭೌದ್ಧಿಕತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದದ್ದೇ ಎನ್ನಬಹುದು.⁶

- ಆಂಧ್ರದ ಸುಂಡೂರಿನಲ್ಲಿ ದಲತರ ಭೀಕರ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ:

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಗುಂಟೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೆನಾಲ ಸಮೀಪದ ಸುಂಡೂರು ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ 6 ಆಗಸ್ಟ್, 1991ರಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧ ದಲತರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಾರಣಹೋಮ ನಡೆದಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೂ ಕೂಡ ಇತ್ತು. ಸುಂಡೂರಿನಲ್ಲಿ ದಲತ ಸಮುದಾಯದ ಸುಮಾರು 500 ಕುಟುಂಬಗಳು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಜಾತೀವಾದಿಗಳ ತಪ್ಪು, ಅನ್ಯಾಯ, ಅಕ್ರಮ, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ದಲತರು ಭೂಮಾಲೀಕರ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿಗೆ ದುಡಿಯಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ಇಂತಹ ಜಮೀನ್ದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ತಮ್ಮ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬೇಡಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಸವರ್ಣೀಯರ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.⁷ ದಲತರ ಈ ರೀತಿಯ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸದ ಸುಂಡೂರು, ಮಟದೂರು, ವೇಕಟೂರು ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ರೆಡ್ಡಿ ಜನಾಂಗಗಳು ಸಿನಿಮಾ ಟಾಕೀಸಿನಲ್ಲಿ ದಲತ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಕಾಲುಚಾಚಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನ್ನು ತಮ್ಮ ಉನ್ನತ ಜಾತಿಗಾದ ಅವಮಾನವೆಂದು ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡರು. ಇದನ್ನೇ

ನೆಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಶ್ರುತರಾಗಿ ದಲತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು. ಮಜ್ಜು, ಕೊಡಲ, ಭರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ದಲತರನ್ನು ಕೋಳ, ಕುರಿ, ಆಡುಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಅವರ ರುಂಡಮುಂಡಗಳನ್ನು ಚೆಂಡಾಡಿ ದಲತರ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಹರಿಸಿದರು.^೯

ಇವರ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾದ ದಲತರು ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಲ್ಲಂದ ಕಾಲ್ಪತ್ತರೂ ಹಂತಕರ ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಬಲಯಾಗುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ೮೦೦೦ಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದ ರೆಡ್ಡಿ ಜನಾಂಗದ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದಾಗಿ ೨೦ ಮಂದಿ ದಲತರನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ ದಲತಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮಶಾನಮೌನದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಗುಂಟೂರು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ಯೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದ ದಲತರ ಶವಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದ ವೈದ್ಯರೊಬ್ಬರೂ ಕೊಲೆಯ ಭೀಕರತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದರು. ನರಮೇಧದ ಬರ್ಬರತೆಯ ತೀವ್ರತೆ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೊಲೆಗಾರರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಕರುಣೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅಮರಣಾಂತ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಲತರ ಮೇಲೆ ಪೊಲೀಸರು ಗೋಲಾಬಾರ್ ನಡೆಸಿ, ದಲತ ಯುವಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬಲತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಈ ಪ್ರಕರಣ ಅಂದು ಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಿ.ವಿ. ನರಸಿಂಹರಾವ್‌ರವರ ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇವರು ನೊಂದ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಲೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಸಮಾಧಾನ, ಸಿಟ್ಟು ಭುಗಿಲೆದ್ದಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೂಮಾಲೀಕರ ಜೊತೆ ಪೊಲೀಸರು, ಮೇಲ್ವಾತಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಕೂಡ ಶಾಮೀಲಾಗಿರುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ದಲತರ ಆಕ್ರೋಶದ ಕೂಗು ಮುಗಿಲುಮುಟ್ಟಿತ್ತು.^೯

ಇವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ರೊಚ್ಚಿ ಗೆದ್ದ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯುಬಹಳ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಕೊಲೆಯಾದ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಜನತೆಯಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೇರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಶಾಖೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯಸದಸ್ಯರು, ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಇದರ ಅಂಗಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಈ ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕರಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ ಶಾಖೆ. ಇದು ಚುಂಡೂರು ನರಮೇಧದ ವಿರುದ್ಧ ಬೃಹತ್ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ರೈಲು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ತಡೆ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ 'ರಕ್ತದಾಹದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹನಿರಕ್ತ, ಚುಂಡೂರು ದಲತರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ', 'ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿ ಮಾನವತೆಗೆ ಮುಂದಾಗಿ' ಎಂಬ

ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಕೂಗುತ್ತ, ಮೈಸೂರಿನ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಸರ್ಕಲ್‌ನಿಂದ ರಂಗಚಾರ್ಲು ಪುರಭವನದವರೆಗೂ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿತ್ತು.¹⁰ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಘಟನೆಗಳ ಆರೋಪಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನವಾಗಿ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ರಕ್ತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಾಟಲನಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಕ್ರೋಶ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಲತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಾಯಕರಾದ ಚನ್ನಕೇಶವ ಮೂರ್ತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ್‌ಹೊಸಕೋಟೆ, ಅಂಗರಾಜು ಹೆಬ್ಬಾಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಗಡಿರ ಪಾತ್ರ ಗಣನೀಯವಾದುದಾಗಿದೆ." ಹೀಗೆಯೇ ಮಂಡ್ಯ, ಹಾಸನ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಹಲವಾರು ಕರ್ನಾಟಕ ದಲತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಶಾಖೆಗಳು ಕೂಡ ಇಂತಹ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆ ಏಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಜೊತೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯು ಆಗಿನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಪಿ.ವಿ. ನರಸಿಂಹರಾವರಿಗೆ ಚುಂಡೂರು ಕೊಲೆಗಡುಕರ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿತ್ತು.ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

1. ಸುಂಡೂರು ದಲತರನ್ನು ಕೊಂದವರಿಗೆ ಉಗ್ರ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಲಿ.
2. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಕೃಪಾಶಯದಲ್ಲಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೊಲೆಗಡುಕರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸಬೇಕು.
3. ಆರೋಪಿಗಳ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರ ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
4. ದಲತರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಜಾರಿಗೆ ಬರಲಿ.
5. ಜಮೀನ್ದಾರರೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿರುವ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕು.
6. ಕೊಲೆಗಡುಕರ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿರುವ ಜಾತಿವಾದಿ ಆಂಧ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ವಜಾ ಮಾಡಬೇಕು.
7. ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು

ಎಂಬುವುಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದವು.¹²

ಇವಿಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಕಿಲ್ಲನ್ಮಣಿ, ಕೆಸ್ತಾರ, ದೇವೋಲ, ರಾಯಪುರ, ಸಾಧುಪುರ, ಬಜಿತ್‌ಪುರ, ನಾಗಪಟ್ಟಣ, ಉದಯಪುರ, ಮುಜಾಫರ್‌ನಗರ ಇತ್ಯಾದಿನ ದಲತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಭೀಕರ ಹತ್ಯೆ, ನರಮೇಧ, ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ, ಮಾರಣಹೋಮಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡು ಅಲ್ಲನ ದುರ್ಬಲ

ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಅಬ್ಬರಿಸಿದ್ದರು¹³ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಂಗಸಂಸ್ಥೆಗಳು 'ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಕಂಡೆ, ದಲಿತರ ಜೀವಂತ ಸುಡುವುದ ಕಂಡೆ' ಎಂಬ ಗೋಡೆ ಬರಹಗಳು, ಘೋಷಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಧಾನಸಭೆ, ಲೋಕಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ವಿರೋಧಿಸದೆ ಇದ್ದ ಆಗಿನ ವಿ.ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದ್, ಟಿ.ಎನ್.ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಆರ್ಯಗಂ ಮುಂತಾದ ದಲಿತ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ ಧರಣಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಇತಿಹಾಸ.¹⁴

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೃದಯವನ್ನು ಝಲ್ಲೇನಿಸುವ ಕೃತ್ಯಗಳು ತೊಂಬತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ ವಿಘಟನೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೊಡಿಸಲು ಶ್ರಮವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನಾಗಿ ಬದನವಾಳು ದುರಂತವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

- **ಬದನವಾಳುವಿನಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಮಾರಣಹೋಮ (25 ಮಾರ್ಚ್, 1993):**

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಂಜನಗೂಡು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಖಾದಿಗ್ರಾಮವೇ ಈ ಬದನವಾಳು. 19ಆಗಸ್ಟ್, 1927ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬದನವಾಳಗೂ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬದನವಾಳನ್ನು ಖಾದಿ ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗದ ಮುಖ್ಯಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿಸಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.¹⁵ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಹರಿಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಲಭಿಸಿ ಅಲ್ಪರೀತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ನೀಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ದಲಿತರು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಮಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಿಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೇಳುವ ನೈತಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲದೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇವರ ಎದೆಗಾರಿಕೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜಾತಿವಾದಿ ವೀರಶೈವ ಆಂಗಾಯಿತ ಸಮುದಾಯದ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು.¹⁶

ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬದನವಾಳುವಿನಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೊನ್ನಲಗೆಯ ವಚನಕಾರ 'ಸಿದ್ದರಾಮ' ಎಂಬುವವನ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ 'ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ'ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ದೇವಾಲಯ ಒಂದಿತ್ತು.

ಇದನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿನ ಅಂಗಾಯತರು ಮತ್ತು ದಲತ ಮುಖಂಡರು ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೇಣಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಆಗ ಗ್ರಾಮದ ದಲತ ಮುಖಂಡರು ಸಮಿತಿಯು ದಲತರ ಬಳಿ ದೇಣಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ದಲತರಿಗೆ ಈ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ದಲತರಿಗೂ ಇದರ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟರೆ ನಾವು ದೇಣಿಗೆ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಷರತ್ತನ್ನು ವಿಧಿಸಿದರು. ಸಮಿತಿಯು ದಲತರ ಷರತ್ತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿತು.¹⁷ ಇದರಿಂದಾಗಿ 1993ರ ವೇಳೆಗೆ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವಾಗಿ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಂಜನಗೂಡಿನ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಾಸಕರಾಗಿ ಎಂ.ಮಹಾದೇವ (ಬೆಂಕಿಮಹಾದೇವ) ಹಾಗೂ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂಸದರಾಗಿ ವಿ.ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದ್‌ರವರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಾದ ಎಂ.ರಾಜಶೇಖರ್‌ಮೂರ್ತಿ, ಎಂ.ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯ ಎಂಬುವವರನ್ನು 29ಜನವರಿ, 1993ರಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯದ ಉದ್ಘಾಟನೆಗಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಅಂಗಾಯತರು ದಲತರ ಷರತ್ತಿಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕದಿದ್ದರಿಂದ ಎರಡು ಕೋಮಿನ ನಡುವೆ ದೇವಾಲಯದ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಆಂತರಿಕ ಘರ್ಷಣೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಉದ್ಘಾಟನೆಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ.¹⁸ ಆಗ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ಮುಖಂಡರು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ವಹಿಸಿ ಎರಡು ಕೋಮಿನ ಮಾನಸಿಕ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ತಡೆದು ದಲತರಿಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಈ ತೀರ್ಮಾನ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ನುಂಗಲಾರದ ಬಿಸಿ ತುಪ್ಪವಾಯಿತು. ಇವರು ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ದಲತರ ಮೇಲಿನ ಪ್ರತಿಕಾರಕ್ಕೆ ಹೊಂಚುಹಾಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ 26ಮಾರ್ಚ್, 1993ರ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಬದನವಾಳಿನಲ್ಲಿ ದಲತರ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ 'ಇದಿಯಮ್ಮನ ಹಬ್ಬ' ನಿಗದಿಯಾಗಿತ್ತು. ದಲತರು ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕೋಟಿ, ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಲಕೊಡುವ ತರಾತುರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು.¹⁹ ದಲತರ ಈ ಉತ್ಸಾಹವು ಅಂಗಾಯತರಿಗೆ ಹಿಡಿಸದೆ ಏನಾದರು ಮಾಡಿ ದಲತರ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ತಡೆಯಲೇಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು.

ಇದಿಯಮ್ಮನ ಹಬ್ಬದ ಹಿಂದಿನ ದಿನ 25ಮಾರ್ಚ್, 1993ರ ಗುರುವಾರದಂದು ಬದನವಾಳಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಹನಿಯಂಬಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಟೂರ್ನಿಮೆಂಟನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ದಿನ ಈ ಟೂರ್ನಿಮೆಂಟಿಗೆ ಬದನವಾಳಿನ ದಲತರ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ತಂಡ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಗೆದ್ದು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1.20ರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವನೂರು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬದನವಾಳಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಮಯವನ್ನು ಕಾದಿದ್ದ

ವೀರಶೈವ ಸಮುದಾಯದ 23 ಜನ ಪುಂಡರ ತಂಡ ಮಾರಕಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪೊದೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು 'ಗೆರಿಲ್ಲಾ ಮಾದರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ತಂಡದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿದ್ದ ಬಿ.ಆರ್.ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ (45), ಅವರ ಮಗ ಮಧುಕರ್ (18) ಹಾಗೂ ನಗರೀಯ ಸಹಶಿಕ್ಷಕರಾದ ನಟರಾಜಮೂರ್ತಿ (45) ಎಂಬುವವರು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಯೇ ಕೊಲೆಯಾದರು.²⁰ ಬಿ.ಸಿ.ಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಎಂಬುವವರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡು ಶಾಶ್ವತ ಅಂಗವಿಕಲರಾದರೆ, ಮೂಗ, ರಾಜಯ್ಯ, ಪುಟ್ಟಮಾದಯ್ಯ, ಸಿದ್ದರಾಜು, ಕುಮಾರ ಎಂಬುವವರಿಗೆ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಗಾಯಗಳಾದವು.²¹ ಈ ಘೋರ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಬದನವಾಳು ದಲತರು ಉಸಿರಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲದಂತಾದರು.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮುಳ್ಳೂರು ನಾಗರಾಜ, ಹರಿಹರ ಆನಂದಸ್ವಾಮಿ, ರಾಮಸ್ವಾಮಿ (ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಸಹೋದರ) ದೇವನೂರು ಕೃಷ್ಣ, ಪೂರ್ಣಾನಂದ (ವೈದ್ಯರು), ಸುಂದರ (ಕುಕ್ಕರಹಳ್ಳಿ) ಚಿಕ್ಕೀರಯ್ಯ, ಚೆನ್ನಕೇಶವ ಮೂರ್ತಿ (ವೈದ್ಯರು), ಡಿ.ಆನಂದ್ (ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು), ಶಂಭಯ್ಯ, ವರದಯ್ಯ, ಇ.ರಾಮಪ್ಪ, ದಲತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಒಕ್ಕೂಟದ ನಾಯಕರಾದ ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ, ರಾಜಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರು ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು.²² ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ದಯ್ಯರವರು ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗವಹಿಸಿ.

ಈ ನಾಡ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ

ಮಣ್ಣಾದ ಜನಗಳ ಕತೆಯು

ಈ ನಾಡ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ

ಹೂವಾಗಿ ಅರಳಿದ ಜನರ

ಹಣ್ಣಾದ ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ

ಹಣ್ಣಾಗಿ ಉದುರಿಹೋದ

ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳತೀವಿ

ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳರಣ್ಣ

ನೋವಿನ ರಾಗವನ್ನು || ಈ ನಾಡ ||

ಎಂಬ ಹಾಡನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು.²³ ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಜನಾರ್ಥನ್, ಮಾವಳ್ಳಿ ಶಂಕರ್, ಎನ್.ವೆಂಕಟೇಶ, ಮುಂತಾದವರು ಬಂದು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಗೌತಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪುರಭವನದವರೆಗೂ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರು.²⁴ ಇದರಿಂದ

ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ರಸಾದ್‌ರವರು ಬದನವಾಳು ಹತ್ಯಾಕಾಂಡವನ್ನು ಸಿ.ಬಿ.ಐ. ತನಿಖೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಸಂಸದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ವೀರಪ್ಪಮೊಕ್ಷರವರಿಗೆ ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ನಿಂತರು. ಇವರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಹಲವಾರು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಪ್ರಗತಿಪರ ಸಂಘಟನೆಗಳು ನಿಂತವು.

ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಸಿ.ಬಿ.ಐ. ತನಿಖೆಗೆ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದ ಸಿಬಿಐ 23 ಆರೋಪಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ದೋಷಾರೋಪದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆ 23 ಜನ ಆರೋಪಿಗಳು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದರು.²⁵ ಆದರೆ ಇವರು ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡು ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪುನಃ ಇವರನ್ನು 17 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅಂದರೆ 28 ಅಕ್ಟೋಬರ್, 2010 ರಂದು ಪೊಲೀಸ್ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೈಸೂರು ಆರನೇ ಅಪರ ಮತ್ತು ಸತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಶಿಕ್ಷೆಯ ತೀರ್ಪಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. ಆ 23 ಜನ ಆರೋಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಬಸಪ್ಪ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಅ. ಶೇಖರ್, ಬಿ.ಎನ್. ಮಹೇಶ್ ಎಂಬವರು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಉಳಿದ 20 ಮಂದಿ ಆರೋಪಿಗಳಾದ ಸುರೇಶ್, ದಯಾನಂದ, ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ, ಮಹಾದೇವಪ್ಪ, ಶಿವನಂಜಪ್ಪ, ರೇವಣ್ಣ, ಶಿವಣ್ಣ, ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀಕಂಠಮೂರ್ತಿ, ಎನ್.ನಾಗರಾಜ, ಬಿ.ಆರ್.ಉಮೇಶ್, ಬಸವಣ್ಣ, ಕರಿಯಪ್ಪ, ಸ್ವಾಮಿ, ಶಿವಕುಮಾರ, ರಾಜಶೇಖರ್, ಶಿವಾನಂದಸ್ವಾಮಿ, ಕೃಪಾಶಂಕರ್, ಶಿವರುದ್ರ ಮತ್ತು ರೇವಣ್ಣ ಎಂಬವರಿಗೆ²⁶ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾದ ಎಲ್.ಎಫ್.ಮಳವಳ್ಳಿ ಎಂಬವರು ನವೆಂಬರ್ 04, 2010 ರಂದು ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಧುನಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಮರೆಯಲಾಗದ ತೀರ್ಪನ್ನು ನೀಡಿದರು.²⁷ ಬದನವಾಳು ಘಟನೆ ನಡೆದ 7 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಕಂಬಾಲಪಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಸಜೀವ ದಹನ ಪ್ರಕರಣ ಘಟಿಸಿತ್ತು.

- ಕಂಬಾಲಪಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಸಜೀವ ದಹನ ಪ್ರಕರಣ:

ಕಂಬಾಲಪಲ್ಲಿಯು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಂತಾಮಣಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 11 ಮಾರ್ಚ್, 2000ರಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಒಕ್ಕಲಗರ ಸಮುದಾಯದವರಿಂದ ಏಳು ಮಂದಿ ದಲಿತರ ಸಜೀವ ದಹನವಾಯಿತು. ದಹನವಾದವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಪ್ಪ, ಅಂಜನಪ್ಪ, ರಾಮಕ್ಕ, ಸುಬ್ಬಕ್ಕ, ಪಾಪಮ್ಮ, ನರಸಿಂಹಯ್ಯ, ಚಿಕ್ಕಪಾಪಣ್ಣರವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಆಗಸ್ಟ್, 1997ರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಬಾಲಪಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಒಕ್ಕಲಗರು ಹಾಗೂ ದಲಿತರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕುರಿಗಳು ಕಳುವಾಗಿದ್ದವು. ಒಕ್ಕಲಗರು ಈ

ಕಳ್ಳತನದ ಆರೋಪವನ್ನು ದಲತರಾದ ವೆಂಕಟರಮಣಪ್ಪ, ಅಂಜನಪ್ಪ, ರಮಣಪ್ಪ ಎಂಬವರ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ದೂರು ನೀಡಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡ ಈ ಮೂವರು ಕುರಿ ಕದ್ದವರನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಕೈಗೊಂಡು, ಒಕ್ಕಲಗ ಸಮುದಾಯದವರಾದ ಕೆಲವರು ಆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿ ಸಮೇತವಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಒಕ್ಕಲಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅವಮಾನವಾದಂತಾಗಿ, ದಲತರ ಮೇಲೆ ಕಿಡಿಕಾರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಒಕ್ಕಲಗರು ಕುರಿ ಕದ್ದ ಪ್ರಕರಣ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವಾದ ದಲತರ ವೆಂಕಟರಮಣಪ್ಪ ಎಂಬವನನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಸಂಚು ಮಾಡಿ 5ಜೂನ್, 1998ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದರು. ಈ ಕೊಲೆಯ ಆಫಾತಕಾರಿ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ವೆಂಕಟರಮಣಪ್ಪನ ಸಹೋದರ ಶ್ರೀರಾಮಪ್ಪ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಕಂಚಾಲ್ಹಹಳ್ಳಿ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೆ ಕೊಲೆಗಾರರ ವಿರುದ್ಧ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ರೆಡ್ಡಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಶ್ರೀರಾಮಪ್ಪ, ಶಂಕರಪ್ಪ, ನರಸಿಂಹಪ್ಪ, ಅಂಜನಪ್ಪ, ರಮಣಪ್ಪ, ಅಂಜನೇಯ ಮುಂತಾದವರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆಗ ಎರಡು ಕೋಮಿನ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆಯಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಗರ ಕೃಷ್ಣರೆಡ್ಡಿ ಎಂಬಾತ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದನು. ಇದರಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕುಪಿತರಾದ ರೆಡ್ಡಿಗಳು ಶ್ರೀರಾಮಪ್ಪ ಮತ್ತು ಆತನ ಜೊತೆಗಾರರು ವಾಸವಿದ್ದ ಅವರ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿರಾತ್ರಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಚಿಲಕ ಹಾಕಿ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಸುರಿದು ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ 7 ಮಂದಿ ದಲತರು ಬೆಂಕಿಯ ಕೆನ್ನಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಸುಟ್ಟು ಕರಕಲಾದರು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಎಂ. ಜಯಣ್ಣ, ಮಾವಳ್ಳಿ ಶಂಕರ್, ಎಸ್. ಶಿವಣ್ಣ, ಶ್ರೀಧರ್ ಕಲವೀರ್, ಎಂ. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ಎಂ. ದೇವದಾಸ್, ಹೆಣ್ಣೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಮುಂತಾದವರು ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಳಿದರು. ಆಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎಸ್.ಎಂ. ಕೃಷ್ಣರವರಿಗೆ ಆರೋಪಿಗಳ ಮೇಲೆ ಉಗ್ರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದರು.²⁸

• ನಾಗಲಾಪಲ್ಲಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ಹತ್ಯೆ:

ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಂಗಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಗಲಾಪಲ್ಲ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಲತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮುನಿವೆಂಕಟಮ್ಮ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳ ಭೀಕರ ಹತ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿನ ರೆಡ್ಡಿ ಜನಾಂಗದವರು ಮುನಿವೆಂಕಟಮ್ಮಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಕೆ ಆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಇವರಿಗೆ

ಚಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದೇ ಈ ದುಷ್ಟತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪೆಟ್ಟುಹಿಡಿದಿತ್ತು.²⁹

• ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ:

ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮಾನಗೇಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಹಿಗಳು ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಜಾತೀಯತೆಯ ಎಂಬ ಸೋಂಕನ್ನು ಮೇಲ್ಪಾತಿಗಳು ಮೈಗಂಟಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಜಾತಿಗಳನ್ನು ಅಮಾನವೀಯವಾಗಿ ಶೋಷಣೆ ಮಾಡಿ ದಲಿತರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಜಲಯನ್ ವಾಲಾಬಾಗ್ ಮಾದರಿಯ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ.ದ.ಸಂ.ಸ. ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ದೇಶದ ಯಾವ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಸರಿಯೇ ಇದು ಆಕ್ರೋಶಭರಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಬೃಹತ್ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿ, ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ಪುನಃ ಮರುಕಳಿಸದಂತೆ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಗಣನೀಯವಾದ ದಲಿತ ಕಾಳಜಿ ಮತ್ತು ಕಳಕಳಿಯಾಗಿತ್ತು.

• ಕೊನೆಫಲಗಳಿಗಾಗಿ:

1. ಎಸ್. ಗಣೇಶನ್, ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು, 1981, ಪುಟ10.
2. ಪಂಚಮ, ಸಂಪುಟ11, ಸಂಚಿಕೆ18, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್16-30, 1987, ಪುಟ3.
3. ಕರಪತ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಶಾಖೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಪಿಪ್ಪದ ಕಗ್ಗೊಲೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಮೆರವಣಿಗೆ, 11.3.1980.
4. ಪಂಚಮ, ಸಂಪುಟ6, ಸಂಚಿಕೆ22, 5 ಡಿಸೆಂಬರ್, 1982, ಪುಟ5.
5. ಪಂಚಮ, ಸಂಪುಟ11, ಸಂಚಿಕೆ5-8, ಮಾರ್ಚ್-ಏಪ್ರಿಲ್, 1987, ಪುಟ15.
6. ಪಂಚಮ, ಸಂಪುಟ10, ಸಂಚಿಕೆ1-14, ಜುಲೈ, 1986, ಪುಟ6.
7. ಕರಪತ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲಾ ಶಾಖೆ, ಹಾಸನ, ಆಂಧ್ರದ ಸುಂದೂರು ದಲಿತರ ಕಗ್ಗೊಲೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ರೈಲು ತಡೆ ಚಳವಳಿ, ದಿನಾಂಕ 30.8.1991.
8. ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು- ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, ಸೀಮಾತೀತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಪುಟ2, ದಲಿತ ಚಳವಳಿ, ಭಾಗ-3, ದಲಿತ ಸಂಘಟನೆಯ ಹೋರಾಟದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು, ಹೋರಾಟಗಳ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಸಮೀಕ್ಷೆ, 2014, ಪುಟ541.
9. ಕರಪತ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲಾ ಶಾಖೆ, ಹಾಸನ, ಆಂಧ್ರದ ಸುಂದೂರು ದಲಿತರ ಕಗ್ಗೊಲೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ರೈಲು ತಡೆ ಚಳವಳಿ, ದಿನಾಂಕ 30.8.1991.

10. ಕರ್ನಾಟಕ ದಲತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ, ರಸೀದಿ ನಂ. 2751, ಚುಂಡೂರು ದಲತರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ, 1991.
11. ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ಹೊಸಕೋಟೆ (ಕಲಾವಿದರು ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಾರರು ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಜೀವ ವಿಮಾ ನಿಗಮ, ಮೈಸೂರು) ರವರ ಸಂದರ್ಶನ, ಶನಿವಾರ, 23 ಅಕ್ಟೋಬರ್, 2010.
12. ಕರಪತ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ದಲತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲಾ ಶಾಖೆ, ಹಾಸ, ಆಂಧ್ರದ ಸುಂದೂರು ದಲತರ ಕಗ್ಗೊಲೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ರೈಲು ತಡೆ ಚಳವಳಿ, ದಿನಾಂಕ 30.8.1991.
13. ಎಸ್. ಗಣೇಶನ್, ದಲತರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು, 1981, ಪುಟ7-11.
14. ಪಂಚಮ, ಸಂಪುಟ6, ಚಂಚಿಕೆ6-7, ಏಪ್ರಿಲ್ 1982, ಪುಟ5.
15. SuryanathU Kamath, Karnataka State Gazetteer, Pp292.
16. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ಸಂಪುಟ46, ಸಂಚಿಕೆ85, ಮಾರ್ಚ್28, 1993, ಭಾನುವಾರ, ಪುಟ3.
17. ಉದಯವಾಣಿ, 5ನವೆಂಬರ್, ಶುಕ್ರವಾರ, 2010, ಪುಟ6.
18. ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, 5ನವೆಂಬರ್, 2010, ಪುಟ6.
19. ಮುಳ್ಳೂರು ನಾಗರಾಜ, ಬದನವಾಳು ದುರಂತ, 1994, ಪುಟ21.
20. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ಸಂಪುಟ46, ಸಂಚಿಕೆ85, ಮಾರ್ಚ್27, 1993, ಶನಿವಾರ, ಪುಟ3.
21. ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, 5ನವೆಂಬರ್, 2010, ಪುಟ5.
22. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ (ಕಲಾವಿದರು ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಾರರು, ಕ.ದ.ಸಂ.ಸ., ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು) ರವರ ಸಂದರ್ಶನ, ಗುರುವಾರ, 18 ನವೆಂಬರ್, 2010.
23. ಜನಾರ್ದನ್ (ಜನ್ನಿ) (ರಂಗಭೂಮಿ ಕಲಾವಿದರು, ಕ.ದ.ಸಂ.ಸ. ಹಾಗೂ ಮಾಜಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ರಂಗಾಯಣ, ಮೈಸೂರು) ರವರ ಸಂದರ್ಶನ, ಬುಧವಾರ, 18 ಡಿಸೆಂಬರ್, 2010.
24. ಮುಳ್ಳೂರು ನಾಗರಾಜ, ಬದನವಾಳು ದುರಂತ, 1994, ಪುಟ35-36.
25. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, 5ನವೆಂಬರ್, ಶುಕ್ರವಾರ, 2010, ಪುಟ1.
26. Indian Express, 5 November, 2010, Friday, Pp2.
27. ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, 5ನವೆಂಬರ್, 2010, ಪುಟ5.
28. ಓ. ಶ್ರೀಧರನ್ ಮತ್ತು ಆರ್. ಮುನಿಯಪ್ಪ, ಕಂಬಾಲಪಲ್ಲ ದಲತರ ಸಜೀವ ದಹನ, 2000, ಪುಟ12-27.
29. ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು- ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, ಸೀಮಾತೀತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಪುಟ2, ದಲತ ಚಳವಳಿ, ಭಾಗ-3, ದಲತ ಸಂಘಟನೆಯ ಹೋರಾಟದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು, ಹೋರಾಟಗಳ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಸಮೀಕ್ಷೆ, 2014, ಪುಟ524.